

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškova ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list a članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3112

Zasedanje banovinskega sveta

Priznanja šoli in učiteljstvu — Sprejete važne resolucije

BANOV EKSPOZE

Ban gosp. dr. Marušič Drago je za uvod v debato banovinskega sveta podal pregleden ekspozé o položaju v banovini in o delu banske uprave. Ko je izrazil svoje priznanje in zahvalo vsemu uradništvu, je gosp. ban govoril o posameznih panogah.

PROSVETNE RAZMERE,

je poudaril gosp. ban, se v banovini stalno boljajo. Naše učiteljstvo postaja ne samo v šoli močan propagator obče narodne kulture, temveč se tudi izven šole intenzivno posveča delu med narodom. Zlasti je hvalevredno sodelovanje učiteljstva pri Sokolu; sokolska vzgoja ni in ne more biti nikdar in nikjer protiverska, ker goji v članih najidealnejše vrline, ki so v skladu ne samo z običnimi etičnimi načeli, ampak tudi z načeli verske morale.

PODROBNA RAZPRAVA O PROSVETI.

Razpravo je uvedel načelnik prosvetnega oddelka gosp. Mazi z obširnimi in izčrpnimi poročili o stanju šolstva v dravski banovini, o stanju šolskih poslopij, o ustanovitvi novih narodnih šol, o gospodarstvu šolskih občin, o šolskih vrstovih, o tečajih za učiteljstvo narodnih šol, o banovinskih šolskih zavodih, o podporanju dijaštva, itd. Poročilo je banovinski svet vzel pohvalno na znanje.

PONOVNO PRIZNANJE UČITELJSTVU

Na predlog finančnega odseka so bile sprejete soglasno nastopne važne resolucije:

I. Banovinski svet izreka tako kraljevski banski upravi, kakor tudi učiteljstvu vse priznanje in zahvalo za uspešno delo v vseh smereh prosvetne politike.

II. Pouk na osnovnih in srednjih šolah naj se prilagodi modernim potrebam časa in vzgojnemu smotru tako, da se izloči nepotrebna formalistična navlaka, ki danes obremenjuje pouk in ovira mladino v svojem telesnem in duševnem razvoju. Največja pozornost naj se posveča srčni plemenitvi mladine.

III. Učni načrti naj bodo v okviru enotni za vso državo tako, da bo zagotovljena vzgoja mladine v duhu državnega in narodnega edinstva, podrobnosti pa naj se prepustijo ureditvi po banovinskih šolskih svetih. Istotako naj se učne knjige odobravajo za posamezne banovine po zaslišanju banovinskega šolskega sveta in odstopi od namere enotnih učnih knjig za vso državo, ker bi se mogel sicer ogrožati učni smoter. Šolski zvezki naj se tiskajo in zalagajo po banovinskih zalozhnikih šolskih knjig. Cene šolskim knjigam in učilom naj določa banovinski šolski odbor.

IV. Vprašanje stanoarine in kurjave učiteljstva naj se prepusti v reševanje banovinskemu svetom, da bodo tako mogli upoštevati posebne prilike v svojih področjih.

V. Nastavitev in premestitev učiteljstva naj se vrši po zaslišanju banovinskega šolskega sveta.

„Težka zadeva“

Kaj pravi učiteljstvo

Še eno mnenje učitelja

Tovarišu B. sicer ni mogoče izpreminjati prepričanja o »Težki zadevi«, kakor izjavlja v članku že sam, ovreči pa je treba njegove državotvorne in socialne nazore pred ono javnostjo, ki kaj rada izrazi ugodne prilike v škodo in ponižanje učiteljskega stanu.

Tovariš B. se že v lastnem članku skriva za svoje osebno mnenje, trdovitost prepričanja in krutost predlogov. To dokazuje, da mu je lastno mnenje več vredno kot življenje tisočev oženjenih tovarišev in omoženih tovarišic, ne ozira se pri tem na obče interese stanu ter na nepregledne borbe za njegovo izboljšanje. Hvalevredno je, da tovariš misli na finančno moč države, to je pomembno tudi za rešitev vprašanja sedmih hčera, ali prazna je bojazen, da bi poročene učiteljice pojedle državo, da bi zakrivilo polom 1000 naraščajnikov in da bi se jim mogoče predobro godilo. Toda o teh problemih drugih, danes pa je treba odgovarjati posebnim punkcijam tov. B.

Vsaka učiteljica, ki se poroči, bi morala podati ostavko na službeno mesto. Čudno, da ta svoj aksiom tov. B. ni razširil še na poročene učitelje ter v obče na vse poročene državne uradnike? Saj, kdor je pravi mož, razume, da očetovstvo v ničemer ne zaostaja za materinstvom, da mu pripada celo glavni del vzgoje, gospodarskih bremen, pa tudi fizičnega dela itd., ako noče žene ponižati do priproste deklet ter ji ubiti učiteljsko naobrazbo, če je slučajno učiteljica.

Navedem lahko številne dokaze, da materinstvo in gospodinjstvo pridni, inteligentni

skega odbora. Namestijo naj se čimprej na izpraznjena službena mesta nove učne moči v smislu predloga banske uprave. Prvenstveno je nastavljeni moške kandidate, absolvente državnih učiteljskih šol. Poročenim učiteljem, zlasti onim, ki niso poročene z učiteljico, je s primerno odpravnino, odnosno z znižano pokojnino omogočiti, da napravijo mesta nezaposlenim učiteljskim kandidatom.

VI. Katoliški episkopat kraljevine Jugoslavije je nastopil v svojem »Pastirskem listu« proti »Sokolu kraljevine Jugoslavije« s posebnim neosnovanimi očitki, češ da je ta organizacija brezverska in protiverska ter da v moralnem oziru kvarno vpliva na vzgojo naše mladine. Obžalujemo ta korak episkopata, ki je bil toliko bolj kvaren, ker se je izvršil v času, ko so voditelji nekih bivših političnih strank bili na poslu, da napravijo med državljani zmedo in rušijo narodno in državno edinstvo, ki sta pogoj in temelj srečne bodočnosti naše države. Z obžalovanjem tudi ugotavljamo, da s tem svojim pismom najvišji cerkveni dostojanstveniki zapustili teren svojega vzvišenega poklica.

Izrekamo s tega mesta našemu Sokolstvu svojo zahvalo in priznanje za njegovo dosežanje požrtvovalno, nesebično in uspešno delo, posvečeno moralni in telesni okrepitvi ter narodni in državni vzgoji našega naroda. Trdno smo prepričani, da bo Sokol kraljevine Jugoslavije vključ vsem neosnovanim napadom v bodoče še vztrajnejše vršil svoje poslanstvo.

PRIZNANJE GOSP. POMOČNIKA BANA

Podban gosp. dr. Pirkmajer se zahvaljuje gosp. banu za besede priznanja in pohvale, izrečene v otvoritvenem govoru na naslov banovinskega uradništva, ki bodo bodrilno vplivale. Zahvaljuje se tudi za priznanje, ki ga je v tem oziru izrekel tudi banovinski svet. Kot predsednik banovinskega šolskega sveta se še posebno zahvaljuje banovinskemu svetu za pohvalo in priznanje izrečeno učiteljstvu, ki pravilno razume svojo funkcijo med narodom.

PROTI URADNIŠKEMU KULUKU.

Ban. svetnik Tavčar je predložil resolucijo za ukinitve kuluka, ki ga morajo javni nameščenci še vedno plačevati, čeprav ga je banovina pravočasno odpravila za svoje področje. Po zakonu o samoupravnih cestah morajo namreč javni nameščenci kuluk plačevati kljub ukinitvi. Javne uslužbence teži torej dvojna obremenitev: kot konzumenti prenašati prevelike javnih bremen drugih davčnih zavezancev. Ta stan je torej prebudo obtežen. Njihovi prejemki pa komaj zadoščajo za kritje najnujnejših potrebščin. Zato predlaga resolucijo, naj se ta anomalija odpravi in tudi javni nameščenci oproste kuluka. Do sedaj pobrani kuluk naj se preodkaze banovinskemu bednostnemu skladu kot prispevek javnih uslužbencev za pobijanje brezposelnosti.

Resolucija je bila sprejeta soglasno.

Zakonska zveza učitelja z aktivno učiteljico se naj več ne tolerira? Tovariš B., ali si premislil, koliko zla bi taka toleranca rodila? Ponižanje stanu, propadanje morale, ogroženje naroda, kritika države, ki bi to dopustila, trpela bi tudi šola in vzgoja. O, so gotovi krogi, ki jim je na srečo propad šole in učiteljstva, radi bi nas videli ponižane, ne privoščijo nam izobrazbe, ne izobražene žene, raztrgana sukna bi naj zagrebala naš ugled, otroci naši bi naj postali hlapci, klečeplazci za kos kruha, da bi bila njih glorijska večja.

In zakaj bi učitelja gonili v celibat? Bogatih nevest zanj ni, če vzame revno, kdo mu bo plačeval pohištvo, obleko, knjige, kdo mu bo skrbel za otroke, kdo podpiral onemogle starše, kdo plačeval zdravila in nešteto drugih potrebščin? Z eno plačo tega učitelja ne zmore, saj prejema prvih pet let službovanja na roko komaj 790 Din mesečno, nadaljnjih 12 let po 1200 Din itd., več tukaj ni treba povedati. Sem poročen z učiteljico, ne pijava in ne kadiva, ne obiskujeva zabav, pa si moram včasih še klub kupiti na obroke. Naj tovariš B. ne peče preveč vest, da bi se dvojnosluzbarskem godilo predobro.

Država nastavi toliko ljudi, kolikor jih rabi in kolikor jih more plačati. Če pa naraščajo v vrstah inteligence proletarij, jih naj oskrbe tisti, ki zahtevajo preveč gimnazij, preveč učiteljskih in preveč šol. Gotovo pa je, da bo taka vprašanja sčasoma najbolje rešilo življenje samo. Organizem učiteljskega stanu pa mora ostati pri tem zdrav ter izboljšavati in brniti svoje socialne pravice. Država sama nikdar ne pričakuje, da bi njeno gospodarsko krizo finansiralo uradništvu, nasprotno ona po svojih razmerah plačuje uradništvo, ki je potrebno za življenje narodnega in državnega organizma. Državna skupščina je pravkar sama priznala, da uradniški plači ni mogoče več znižati in je ta sklep tudi popolnoma utemeljen; saj plače odgovarjajo le zmerni prehrani, vse ostalo življenje je pa na obroke in dolgov. Šolanje urad. otrok z dežele brez dolgov ni mogoče in strah nas je, kadar se pojavljajo boleznj ter druge nadloge.

Kdor ni v položaju, da preživi ženo in družino, naj se ne zanaša na ženo službo in naj ne sili v zakonski jarem. To ni premišljena moška beseda. Recimo raje: prosta ljubez, gostilničarjeva milost, samska zapravljivost itd. In koliko pa je danes državnih uradnikov, ki bi lahko brezskrbno stopili v zakonski jarem? Moški se iz gmotnih razlogov itak zenijo večinoma šele po 30. letih, ali naj to dobo v našem stanu premaknemo navzgor do 50, morda celo do penzionistov? Zakon je vendar tudi ekonomična pridobitev v vseh različnih ozirih, pa samo tedaj v našem stanu, če se učitelj poroči z učiteljico; drugi ugodni račun so neznatni. Ali hočemo vzeti učitelju še to zadnjo ugodnost, ki mi edina lahko ustvari znosljivo eksistenco?

Prijatelj B., zakaj praviš, da v težki današnji krizi ne smemo poznati nobenih kompromisov? Ali ne pomisliš, da bi bila kriza in brezposelnost še mnogo večja?

Dvojnosluzbarji. To zveni, kakor da bi en uradnik prejemal dvojno plačo. Mislim, da država ne more biti tako radodarna. Dvojnosluzbarji pa so prav za prav socialno zlo, ker zasluži enosluzbar premalo, da bi stanu primerno živel, oblačil in šolal svojo družino. Ni še dolgo, ko se je vršila borba za enakopravnost poročenih učiteljev, sedaj bi jih pa kar naenkrat radi popolnoma odpravili: kakšna doslednost je med nami? Dvojnosluzbarji tudi države ne intereso. Ona plačuje samo uradnike, zahtevajoč od njega določeno delo, vse drugo pa je, v okviru človeške dostojnosti, zasebna zadeva posameznikov, tako tudi zakon. Dvojnosluzbarji so nampram državi v prav takšnem odnosu, kakor je tovariš B., kot enosluzbar. Kdor jih napade, stori to iz gole zavisti in še to v napačni domisljaji, da se jim godi morda predobro. Današnja kriza bo še dvojnosluzbarstvo pospeševala, ker obstoja v njem še edina možnost ustvariti si skromno lastno ognjišče.

Dokler gre državi trda za denar, naj se postavijo vse poročene učiteljice na razpoložanje. — Radoveden sem, ali je tov. B. tudi v vzgoji mladine in drugem javnem delovanju tako patriotičen, kakor je pri učiteljskih plačah? V nebovpijoče bi bilo tisočerm učiteljem pogaziti priborjene skromne pravice, onemogočiti tisočerm in tisočerm otrokom študij, ponižati učiteljico — ženo in udariti učitelja, ki si je s strahom in upom osnoval družino, temelj državnega reda.

Tebe in Tvoje družine ne bo konec, če boš imel ene prejemke. Tudi tukaj diši po egoizmu. Da bi enemu priboril srečo, bi pahnil dva druga v nesrečo, neoziraje se pri tem na bodočnost otrok, ki jih ta dva imata. Ej, pa udari učitelja, če si kupi novo srajco na golo telo! Raztrgan, bos in lačen naj hodi okrog! Njegovi nasledniki mu ne bodo postavili niti križa na grob. Toda zadoščeno bo socialni pravičnosti, in to je glavno. Kaj človeška življenja, kaj ustalitev razmer, kaj uč. stan? — Glavno je socialna pravičnost! I. J.

Mnenje omožene učiteljice

Silno sem se čudila, ko sem prečitala članek »Težka zadeva« od B. v »Učit. tov.« 16. februarja 1933. Ni, da bi odgovarjala na ves članek, rada pa bi povedala svoje misli o tej zadevi. Sem poročena učiteljica in službujem čez 20 let. Sedaj naj bi me odpustili iz službe, na penzijo naj čakam, da mine križa. Po 20 letih učiteljske službe bom začela vaditi svoje priletne mišice pri ribanju in drugem težkem delu, služkinjo bom morala odpustiti in tudi ona bo v najhujših časih na cesti. Če je v meni še kaj duševne sile, pa naj grem med narod in naj mu pomagam v stiskah in nadlogah. Škoda, da ne poznamo fakirskih umetnosti, da bi se kar uspavale za ves čas krize. Plačo vlečeva v dveh. Nihče ni pomiloval poročenih učiteljic v času vseobčnega blagostanja, ko so te delale enako z drugimi tovarišicami, prejemale pa so le polovično draginjsko doklado. Samo poročena učiteljica ve, kako težko je zjutraj zapustiti dom in vse in se vrne popoldne trudna in izmučena živcev, a družini mora kazati vedro lice in veselo razpoloženje. Ne toži. Nihče ji ne lajša dela, vsak pa zahteva od nje drugim enake uspehe. Na mestu mora biti in je. Sedaj pa pride kriza in ona naj bo odpuščena. Seveda, zakaj pa je sledila svojemu naravnemu poklicu, da je postala mati. Kriza zahteva od učiteljice, da se ne moži. Zakaj prirejamo materinske dneve? Mi jih prirejamo, mi navajamo mladino k spoštovanju mater, mi povzdiguemo mater, sami pa brcamo svoje kolegince-matere iz službe. O, logika! In mlade učiteljice, ki so vas starši dali izučiti za ta poklic, ker niso imeli za vas druge dote, ve mlade žene pazite, da ne zaidete v zakon, kjer vas čaka odpustitev iz službe. Učiteljica mora biti tako bitje, ki zastavi službi ne le svoje delo in najplemenitejšo čute, ona mora zatajiti v sebi vse in le služiti. Mož ima poleg službe svobodno življenje, učiteljici se odreka ta svoboda. Iz vsega, kar sem čitala se zdi, da država poročene učiteljice v službi ko nekaj »lukšusa«. »Lukšusa« pa ne spada v krizo, zato v kot s poročenimi učiteljicami. Zavedamo se, in silno nas boli usoda mladih brezposelnih kolegov in kolegij. Zavedamo pa se, da nismo samo me poklicane žrtvovati se. In če bi bile sedaj odpuščene poročene učiteljice, kdo naj bi bil odpuščan čez 2 ali 3 leta, ko bomo imeli nov naraščaj? Zakaj vidi pisec B. samo poročene učiteljice in jim servira naslov »dvojno-službarji«. Ali ni mnogo državljanov, ki imajo po dve, tri službe. Še več družin, kjer je več članov v službi. Mnogo je tudi takih, ki dobivajo za svoje službovanje znesek večkratnih plač poročenih učiteljic. Drugi imajo poleg službe obsežna posestva ali celo obrti. Zato razumemo »težko zadevo« in vsi radi nekaj žrtvuemo, vendar se tudi jasno zavedamo, da nismo samo poročene učiteljice dolžne žrtvovati vse v tej krizi do boljših časov. M.

Več socialnega čuta!

Ne čudim se kopici protestov proti predlogom tovariša B., objavljenih pod naslovom »Težka zadeva«, ker sem jih slutil že vnaprej. Mnogo je namreč poročenih učiteljskih parov in precej med temi je tudi takih, katerim bi izvedba teh predlogov nekoliko ogrozila eksistenco. Toda žalostno je, da iz večine teh člankov diha neka trdosrčna in odvratna misel, kakor da nas vseh prav nič ne briga, če vseh sedem hčera tovariša B.-ja in vsi brezposelni abiturienti nimajo zaslužka. To je greh, katerega nam ta množica brezposelnih ne bo odpustila.

Pri urejevanju te »Težke zadeve« ne smemo prezreti, da je družina temelj človeške družbe. Vsakemu članu te družbe pa je ona dolžna nuditi vse pogoje, da si ustanovi lastno družino, ker ima na tem interes ne samo človek kot tak, ampak tudi država. Iz moralnih, etičnih in narodno-gospodarskih ozirrov smo dolžni družino čim bolj zaščititi, da bo ona lahko v polnem obsegu vršila zaupano ji poslanstvo.

Jaz sam preživljam s svojo edino plačo, ki znaša nekaj nad 1 in pol tisočaka mesečno, tročlansko družino. Resnica je, da ta plača zadošča le za stanovanje in hrano, za obleko mi ne ostane nič. Vendar delam in nemo trpim. Niti na misel mi ne pride, da bi v teh težkih časih zahrepenel po udobnosti, ko vendar toliko ljudi strada.

Mnogo člankarjev je trdilo, da predstavljajo plače »dvojnih zaslužkarjev« komaj še eksistenčni minimum. Prikazati hočem ta eksistenčni minimum v pravilnejši luči s sledečimi: »Poznam učiteljski par, ki ima mesečno okrog 5000 Din dohodkov, ter poseduje v kraju svojega službovanja lastno hišo, a stanuje v šoli, in je vsa njegova hiša prazna, dasiravno je v dotičnem kraju težko dobiti stanovanje. Ta tovariš je že lani doslužil 35-letno službeno dobo in je še vedno aktiven. Pripominjam še to, da nimata nič otrok! Torej?

Nek drug učiteljski par v istem kraju zasluži 4 tisočake mesečno. Stanuje seveda tudi v šoli, dočim moram jaz z dvakrat manjšo

plačo preživljati številčno enako družino in nimam šolskega stanovanja. Pa to so kajpada moje privatne zadeve, ki ne spadajo sem. Seveda, če se mora kdo zgolj radi pomanjkanja preseliti v onostranstvo, je to tudi njegova privatna zadeva!

V nekem mestecu ima ženo učiteljico večina gospodov z akademsko naobrazbo in še nekateri drugi. Upam, da vendar nihče ne bo trdil, da predstavlja plača teh tovarišic šele eksistenčni minimum.

Ti primeri niso izmišljeni in ne osamljeni. Prišli bi jim lahko še celo stotice onih tovarišev, ki imajo že polno službeno dobo in bi se brez vsake škode lahko umaknili in dali prostor mlajšim brezposelnim močem. Precej je tudi poročenih in upokojenih učiteljic, ki so z največjo muko vztrajale v službi 10 let, nato pa zaprosile za pokoj. Ali bi bila to socialna krivica, ako bi jim odpadla pokojnina? Koliko pa je še upokojencev z dvojnimi zaslužkom. Pravično bi bilo, da se vsakemu upokojencu, ki stopi v privatno službo, za ta čas prikažna pokojnina v prid brezposelnim.

Učiteljice v dravski banovini predstavljajo dve tretjini vsega učiteljstva. To nenaravno in krivično številčno razmerje se mora popraviti v prilog moškega spola. To ni prav nič

srednjeveškega, saj smo že toliko napredovali, da velja tudi gospodinjstvo in materinstvo za poklic. Materinstvo je obenem težka obremenitev ženskega spola, ki gotovo iz raznih bioloških razlogov obremenilno vpliva na kvaliteto njenega dela v službi. Bilo bi celo krivično in proti načelom enakopravnosti, če bi zahtevali od ženskega spola, da naj istočasno vrši kar dva poklica.

Po izvršeni korekturi bi vsled razlike v višini plač z ozirom na to, da bi že več let službujočo reducirano učiteljico nadomestila nova učna moč z mnogo manjšo plačo, nastal prihranek več milijonov dinarjev. Ne bilo bi pravično, da bi to vsoto uporabili za katerokoli bodi svrhu, temveč ga je treba vrniti družini. Zvišati je treba rodbinsko določilo za ženo, da bo s tem dana družini eksistenčna možnost.

Živimo v izredno težkih razmerah, v katerih so neizbežni tudi izredni ukrepi. Socialna dolžnost vseh, ki živijo v količinski bolj-ših razmerah je, da tudi nekaj teh udobnosti žrtvujejo za svojega bližnjega — trpina. Čemu bi oklevali, ko se bo prej ali slej to kljub našemu protestu vendarle uresničilo? Poglebimo socialni čut in vzljubimo svojega bližnjega in šlo bo!

—c—

Spološne vesti

— Nov načelnik za osnovni pouk v prosvetnem ministrstvu. Z ukazom Nj. V. kralja je bil imenovan na predlog g. prosvetnega ministra za načelnika za osnovni pouk v prosvetnem ministrstvu g. Miladin Sevarlić, dosedanji inspektor istega ministrstva.

— Praktični učiteljski izpiti na drž. učiteljski šoli v Mariboru se začno v četrtek, dne 20. aprila t. l. Kandidati (-tke) naj se prijavijo osebno v ravnateljski pisarni v sredo, dne 19. aprila t. l., od 16. do 18. ure popoldne. Prošnje za prijem na izpitu je treba poslati po uradni poti do dne 10. aprila t. l. — V Mariboru, dne 22. februarja 1933. Predsednik komisije: Direktor F. Kadunc.

UCITELJSKA TISKARNA

Ljubljana — Frančiškanska ulica 6

— Popravek. Zadnji odstavek v izjavi sekcije pod naslovom »Predsedniku sreske organizacije učit. društva za Ljubljano-okolica, zah. del«, v zadnji številki, je tiskarski škrat pokvaril in se mora glasiti: »Vsako izjavo poedincev z žaljivo in izzvalno tendenco pa vodstvo sekcije odklanja, ker je treba vsako javno vprašanje dostojno obravnavati. Udruženje je resna organizacija in smatra, da je zdrav le tisti patriotizem in nacionalizem, ki bazira na poštenosti.«

— »Učiteljski tovariš« štev. 27. od dne 23. II. 1933. je objavil na str. 3. notico: »Učiteljski poročeni par...« Podpisani izjavljam, da se je omenjeni dopis objavil brez moje vednosti ter nisem z njim v nikaki vezi. — Kiki Janko, učit. Selnica ob Dravi.

— Umrli je dne 21. t. m. na Pilštajnu šolski upravitelj tovariš Stauer Fran. Ves čas svojega službovanja, skoraj 30 let, je bil član učiteljskega društva za kozjanski okraj.

— Ivan Rigler, šolski upravitelj v Semiču, je po dolgi bolezni, ki si jo je nakopal v ruskem ujetništvu dne 26. februarja t. l. zatisnil svoje trudne oči. Istega dne se je preselila z njim v boljši svet njegova mati, ki jo je tako otroško ljubil. Zvestemu tovarišu ohranimo prijazen spomin, njegovi užaloščenim soprogi Pavli naše iskreno sožalje!

Šolski upravitelj † Franc Štauffer

Trg Pilštajn, starodaven trg s prangerjem in zgodovino. Na holmu leži in po zavijih stezah priročno vanj. Kup hiš, tesno povezanih med sabo, ki se tišče druga k drugi kakor piščeta pod koklo. Romantičen, kakor so sploh romantični vsi stari trgi. Ob njega vzhodju teče mimo cesta — življenje: hodi svojo pot in se ogiblje strmin in holmov, ki jih je srednji vek tako zelo ljubil. In se ti zdi, da se takle trg dandanes čudi sebi samemu: »Kako da sem zlezel sem gor na hrib, ko je vendar spodaj toliko življenja, ki drvi mimo? Nikdo ne hodi name, če pa pride, se le trenutek zamudi — da ja čim prej natagne korak naprej, naprej. Kakor da se boji umreti v mojem naročju!...«

Ali čudno! Pokojni Franc Štauffer, šolski upravitelj na Pilštajnu, je bil že tretji v tem trgu, ki je vztrajal vso svojo življenjsko dobo na enem samem kraju. Šola v Pilštajnu obstoji od leta 1802. Na nji je delovalo do sedaj 31 učiteljev. Dva tovariša med temi sta delovala vsak po 40 let, pokojni Štauffer pa nekoliko manj kot trideset. Prvo in zadnje mesto. Začetek in konec življenja. Kot mlad fant je prišel, da pojde čim prej dalje za svojimi ideali, pa je ostal, dal vsemu okoliš svoj dušo, svojo mladost in nazadnje tudi svoje telo. Ostal je, da daje in nazadnje umrje! Glej, prijatelj, to je zgodovina slovenskega učitelja! Koliko generacij je v tridesetih letih? Kolikor jih je — vsem si učitelji, vzgojitelji in voditelji, če vztrajajo v podobnem delu, ne za narod-frazo, temveč za narod — živi organizem delovnega ljudstva. Pisati o učitelju, ki je delal trideset let ali še več na enem samem kraju? Delal brez

fraz in teoretičnih razglabljanj, temveč dejansko — praktično? Prepričan sem, da je težko pisati, ker ni podatkov, ker je sam, edini podatek, v večnosti!

Pokojni Franc Štauffer se je rodil 19. novembra 1877. v Trbovljah kot sin učitelja Franca Štaufferja. Studiral je gimnazijo v Mariboru, kjer je maturiral 25. oktobra 1899. Studije je nadaljeval na univerzi v Grazu, studiral je pravo. Toda — gmotnih sredstev ni bilo. Vrnil se je domov in zaprosil za učiteljsko službo. Dobil je učiteljsko mesto na Pilštajnu, kamor je prispel 1. marca 1903. Sicer je imel namen, si gmotno opomoči za nadaljnji študij — a ostal je, spoznavši, da je biti učitelj prav tako častno, kakor biti sodnik ali advokat ali imeti kakšen drug akademski poklic. Vojsko je služil mladenič kot praporščak pri domobranskem polku, vojno pa je preživel v zaledju kot »žetveni komisar«. Kot tak je vsepovsod šel ljudstvu zelo na roko. — Pred osmimi leti je postal na Pilštajnu upravitelj šole. Napram večinoma mlajšemu učiteljstvu je bil vedno in povsodi očetovsko dober tovariš in predstojnik, ki je znal razumovati težnje mlajših, bodisi v šoli ali izven nje. Najhujši udarec ga je zadel, ko mu je pred dvema letoma — 27. februarja 1931. — umrla žena. Od tega dne je začel pešati, dokler ni šel za njo v večnost. Umrli je v ponedeljek 20. febr. 1933. strt in zmučen.

Kot človek je bil poštenjak od nog do glave. Odkritosrčen, ki je prijatelju kot nasprotnik povedal resnico v obraz. Moč ravne linije, ki ni klonil pred ničemer in nikomur. Bil je soustanovitelj »Hranilnice in posojilnice v Pilštajnu«, katero so ustanovili 1. 1908. Zadnja leta je postal član načelstva in nje blagajnik. Dolga leta je pomagal občini kot občinski tajnik, cerkvi kot organist in pevovodja, gasilnemu društvu kot tihi podpornik,

(Hispana Esperanto Asozio) je sklenila prirediti tečaje za učiteljstvo v Madridu in v treh drugih mestih. Razdelila bo 11 nagrad po 400 peset in kongresno karto za Kolinski esperantski kongres. Nagradjeni učitelji bodo morali potem poročati o svojih skušnjah ministrstvu prosvete. — Kakor vidimo, se esperanto povsod širi in pridobiva vedno nove prijatelje.

»Za čeno za može in za otroke...
'Tempo' čitaj na otroke«

LJUBLJANA	Za gotovino:	MARIBOR
Gledališka 4	Selenburgova 4	Slovenska 18

JADRANSKA STRAŽA OB SEVERNI MEJI

Narodne šole ob severni meji so prejele decembra 1932. vabilo za ustanovitev Podmladka Jadranske straže. Znano vam je, da naše morje potrebuje danes bolj ko kdajkoli prej zvestih stražarjev. Jugoslavija brez Jadrana ne more obstati, ker so to pljuča, s katerimi diha, toda tudi obratno: Jadran je brez čvrstega zaledja izgubljen. Ni še vse naše ljudstvo izprevidelo, da naš obstanek in napredek sloni na tako ozki vzajemnosti zaledja z morjem, ker o tem ni bilo v dovoljni meri poučeno. Radi tega so širši sloji več ali manj brez posebnega interesa sprejemali vsa vprašanja o usodi našega morja. Drugačno zanimanje za morje je pri naših sosedih, ki so spoznali, da so državi, ki ima morje, ne le odprta vrata v svet, temveč da je ono tudi bogati vir dohodkov. To nam potrjuje tudi dejstvo, da so se za naš lepi Jadran večkrat bili težki in krvavi boji. Društvo Jadranska straža ima plemenit namen, širiti povsod, kjer je potrebno ljubezen do našega morja, poučevati vse sloje o njegovi gospodarski in kulturni važnosti in potem tega spoznanja probujati v ljudeh nacionalni duh in državno edinstvo. Z ozirom na nacionalne razmere, v katerih je naše ljudstvo ob severni meji živel do prevrata, kakor tudi na sedanje obmejne razmere in stike, je neobhodno potrebna in koristna za povzdigo narodne zavesti in narodnega duha, propaganda po programu Jadranske straže. To se ima začeti pri naših najmlajših državljanih. Obmejni pas moramo utrditi s postojankami Jadranskih stražarjev, katerih utrdbe bodo slonele na zdravem nacionalizmu in resnični ljubezni do domovine. Učiteljstvo ob severni meji je z resnim pojmovanjem zadeve šlo na delo za vzvišene cilje. Po šolah se vršijo predavanja o Jadranski straži in njenih nalogah, nabira se podmladek, Jadranski stražarji oborožujejo svoje duše. Na neki šoli šteje »Podmladek Jadranske straže« nad 300 članov. Naprej za jugoslovanski Jadran!

Učiteljska knjigarna podružnica

Maribor — Tyrševa ulica štev. 44

Osebnе zadeve

NAPREDOVALI SO UCITELJI (CE).

V VIII. skupino:

Petelin Ruža iz Žužemberka, Rojnik Elizabeta iz Sv. Lovrenca pod Prežimom, Kollenberger Hermina iz Sv. Benedikta, Rošker Justina iz Pišec, Berce Rafael iz Šmarji pri Jelšah, Markelj Ana iz St. Janža, Marčič Marija iz Maribora, Plišič Josip iz St. Vida.

V VII. skupino:

Sonc Pavla iz Maribora, m. š., Žun Milena iz Viča, m. š., Doberšek Simon iz Dol. Lenda-

Če bi imel jáz televizor,
posnel iz »Daj-Dama« bi prizor,
ko avtomat dobrot deli,
a gostom lice se smeji.

V VI. skupino:

Majcen Ruža iz Bohinjske Bistrice, Aničič Josip v Polšniku, Bradaška Albina v Šmartnem p. Kranju, Vidmar Gabrijela, St. Lenart n. Laškem, Vidic Anton, Šmartno pri Kranju, Vrežec Stanislava, Suhor, Fink Leon, Ljubljana, Hajšek Fran, St. Jur o. j. ž., Fink Stefanija, Ljubljana, Zorko Ana, Brdo, Urbajs Ana, Črešnjavec p. Slov. Bistrici, Lešnik Elza, Maribor, Lovšin Ivan, Kočevje, Završan Frančiška, Rudnik, Janežič Ema, Sv. Marko p. Ptuj, Jovan Maks, St. Vid n. Ljubljano, Jevnikar Lovro, St. Vid pri Stični, Komar Stana, Vič, Kramar Olga, Šmartno p. Litiji, Knez Olga, Ljubljana, Kramer Alojzija, St. Peter pri Mariboru, Kunaver Marija, Vič, Kramer Fran, St. Peter p. Mariboru, Kržišnik Ivan, St. Peter p. N. mestu, Muršič Ivan, St. Jur ob j. ž., Marinko Amalija, Preska, Podbršček Alojzija, Trbovlje-Vode, Pahor Slava, Hajdina, Potočnik Gabrijela, Zagorje, Pečenko Danilo, Vič, Petelin Marija, Vič, Peternel Pavla, Jesenice, Pugelj Ivana, Sv. Lovrenc pri N. mestu, Pečnik Olga, Tolsti vrh, Presker Marija, Teharje, Rožman Ivana, Ribnica-Rakovec Cirila, Kamnik, Rebolj Franja, Maribor, Srebrnič Karla, Prešica, Sušnik Olga, Trbovlje-Vode, Sežun Andrej, Ljubljana, Širnik Ljudmila, Vrhnika, Sušnik Marija, Laze, Gabrček Zlata, Vič, Schroif Marija, Cerklje p. Krškem, Rozman Marija, Maribor, Stugar Miroslava, Metlika, Čebul Jernej, Maribor, Černe Franja, Trbovlje-Vode, Semen Pavla iz Ljubljane, Sorčič Katarina iz Dovja, Smole Albin iz Ljubljane, Sever Melanija iz Jesenic, Slavec Ivan iz Laškega, Mihelič Stanislava iz Črnuč, Malenšek Marija iz Predoseli, Bučar Vincencija iz Dragatuša, Borštnik Josipina iz N. mesta, Berglez Avgust iz Ljubljane, Kosmač Mihaela iz Jarenine, Janežič Rado iz Police, Colnar Antonija iz Gor. Pirnič, Cepuder Amalija iz Ljubljane, Novak Pavla iz Pobrežja, Šircelj Danijela iz Ljubljane, Trobej Cilka iz Soštana, Rojina Vladimir iz Kranja, Janežič Terezija iz Police, Jereb Antonija iz Konjic, Jurčič Ačim iz Maribora, Justin Matilda iz Zirov, Jureš Ana iz Krizevcev, Podreka Ivana iz Sv. Križa, Požar Ladislav iz Most, Prestor Julija iz Preske, Peterlin Angela iz Kočevja, Grom Josipina iz Tržiča.

V V. skupino:

Betriani Božidar, sres. šol. nadz. v Kočevju, Hribnik Fran, učit. na m. š. v Soštanju, Zupančič Ana, m. š. v Celju, Humeč Dragotin, m. š. v Mariboru, Rismal Melhior, m. š. v Slov. Bistrici, Lončarič Marija, m. š. v Celju, Šegula Fran, m. š. v Mariboru, Fabjan

Oddelek za učila

Ljubljana

Maribor

Antonija, m. š. v Mariboru, Fakin Anton, m. š. Vič, Ferjančič Fran, m. š. v Mariboru, Cilenšek Fran, m. š. v Celju, Černež Ivan, m. š. v Celju, Golob Albina iz Ljubljane, Klavžar Zora iz Maribora, Krakar Angela, m. š. iz Ljubljane, Korošec Josip iz Maribora, Koržek Janko, m. š. v Sv. Lenartu, Mlačnik Ignacij, m. š. v Celju in Serajnik Marija iz Maribora.

telji, da spremijo k zadnjemu počitku učitelja.

Pred šolo slovo: »Vigred se povrne«. Deca plaka. Otroške solze — najlepši biseri. Pot v par metrov oddaljeno cerkev. — Črna sv. maša. — Sveče.

Na pokopališču se je poslovil pri odprtem grobu pok. Franca Štaufferja preč. gosp. Jakob Rauter, župnik v Pilštajnu, ki je v spremstvu gg. župnikov sosednjih župnij vodil pogreb. Nato je spregovoril slovo tov. predsednik Učiteljskega društva JUU v Kozjem g. šol. upravitelj Albert Čok, ki se je poslovil od blagoga pokojnika v imenu vseh, ki so mogli, a ki tudi niso mogli prihiteti na to zadnjo, žalostno pot. Za tema je govoril v imenu gasilcev (ki so ves čas nosili krsto in vence v uniformah) z globoko, občuteno besedo visokošolec-jurist g. Milan Regvat, ki je razodel in opisal dobrotno srce blagopokojnega šolskega upravitelja. Nato so začele padati trde grude in težko je odmevalo po pokopališču.

Kadar umrje učitelj, je praznik žalosti. Kaj boš, saj jih je še tisoč zadal! Ne odgovarjaj, prijatelj moj! Smrt starejšega učitelja se mi zdi prav tako, kakor da je umrl oče, ki je zapustil sinu posestvo. On je oblikoval posest v dobi, polni težav, ti uživaš. Samo pazi, da te ne bi kdo pozdravil z besedo: »Mlad si, tovariš, a glej, poln si mehkužnosti! Komoditeta je tvoja mati, vitka linija botra. Bojisi se prehlada, ko je treba stati na straži. Če boš tako čuval, ne boš vztrajal niti pet let! Zakaj življenje je uganka, ki je ne boš rešil, če mu ne boš šel nasproti s privihanimi rokavi in jako dušo!«

Zato pa: blag spomin našemu † tovarišu Štaufferju, ki je vztrajal in zbog tega mnogo trpel fizično in duševno.

Albin Podjavoršek.